

Huse med under 1 Td. Hartkorn, og det kunde se ud, som om der derved var blevet skabt en hel Del mindre Jordbrug. Men hvis man skal gaa til Sagens virkelige Sandhed, kommer man til det Resultat, at en meget stor Del af disse Huse ere byggede til Haandværkere, maaske til smaa Købmænd, til Folk, som ikke drive Landbrug som Hovednæring, men som kun have en Plet Jord ved Siden af en anden Bedrift, der er deres egentlige Erhverv. Det er deres Tal, som i væsentlig Grad er blevet forøget ude paa Landet, hvorimod jeg tror, at Tallet af de virkelige Jordbrug ikke er blevet saa overdrevent meget forøget. Som det ærede Medlem gjorde opmærksom paa, har det vist sig, at paa Tallet af Gaarde fra 4—8 Tdr. Hartkorn er der en Nedgang i Stedet for en Stigning, medens der for de store Gaardes Vedkommende er nogen Stigning. Jeg siger, at disse Tal ere i Virkeligheden ikke meget glædelige for dem, der ønske ikke blot, at der bliver bygget mere ude paa Landet, men at der bliver flere virkelig selvstændige Jordbrug derude. Naar vi se paa disse Tal, komme vi til det Resultat, at Udstykningen ikke hidtil har virket overdrevent gunstigt. Det ærede Medlem lagde meget stærk Vægt paa og understregede meget stærkt, at det, at Bøndergaardenes Tal formindskedes, var meget uheldigt, og det ærede 10de kongevalgte Medlem (Estrup), der senere udtalte sig meget udførligt og meget interessant paa dette Punkt, var jo ogsaa meget stærkt inde derpaa. Der laa i hans Foredrag en Frygt for, at dette Forslag skulde kunne medføre, at Bøndergaarde bleve udstykkede og deres Antal formindsket, saaledes at Middelstanden paa Landet blev ramt gennem dette Forslag. Det har unægtelig været min Tanke, at Middelstanden, i alt Fald den mindre Middelstand paa Landet, skulde styrkes gennem Forslaget. Jeg tror nemlig, ligesom de 2 ærede Medlemmer, at en talrig Middelstand paa Landet er en overordentlig god, sikker og solid socialøkonomisk Basis for vort Land at staa paa. Og jeg ser ligesom det ærede 10de kongevalgte Medlem saaledes paa den Lovgivning, der i et Par Hundrede Aar har beskyttet den selvstændige Middelstand paa Landet, og sørget for, at Bøndergaardene ikke bleve nedlagte, men at de bleve bevarede under de forskellige Tidens og Konjunkturers Skiften, at det er noget af den bedste og smukkeste Lovgivning vi have. Det skyldes den, at vi for Øjeblikket staa saa godt, som vi gøre.

Det kunde aldrig falde mig ind at række Haand til, at denne Middelstand, der ved Lovgivning er bevaret gennem mange Kriser, skulde svækkes. Men jeg ser heller ikke noget i dette Forslag, der kunde begrunde en saadan Frygt. Det ærede 9de kongevalgte Medlem nævnte, at det omtales i Motiverne, at Præstegaardsjorder skulde kunne udstykkes i Medfør af denne Lov. Nu vil jeg sige, at hvis en Præstegaardslod kan sælges til en Enkeltmand, er det meget fornuftigt at gøre det, men der vil i og for sig heller ikke være noget at sige til, at den udstykkes i Ejendomme til mellem 5 og 12,000 Kr. Det kan ikke siges at være at formindske den egentlige Middelstand paa Landet. Og navnlig ovre i Jylland har man Præstegaardsjorder saa store og uhandlelige, at de ved deres Størrelse og Kvalitet virkelig egne sig til Udstykning. Men det er ogsaa kun nævnt eksempelvis. Forslagets Udtryk viser i øvrigt, at det er Udstykning af større Gaarde, der er Tale om. Det ærede 10de kongevalgte Medlem sagde meget rigtigt, at større Gaarde er ikke noget legalt Begreb, man kan ikke drage en bestemt Grænse og sige: De Gaarde høre til de større Gaarde og disse til de mindre. Der eksisterer ikke i Lovgivningen et saadant Skel, og jeg har heller ikke forsøgt at drage det her. Det vilde nemlig være umuligt; i alt Fald er der jo ikke andet at gøre end at henholde sig til Vurderingen til Ejendomsskyld og sætte en bestemt Vurdering som Norm paa de Gaarde, der skulde kunne udstykkes. Men jeg er bange for, at man let vilde komme til at træffe ved Siden af. Ejendomspriserne ere jo saa forskellige i de forskellige Egne. Ved at sætte en saadan Vurderingssum som Grænse vilde man i de magre Egne kunne udelukke Gaarde fra Udstykning, der sikkert egne sig dertil. Derfor er der ikke sat nogen bestemt Grænse, det er overladt Administrationen at sørge for, at Lovens Hovedtanke sker Fyldest. Men hvordan man end i sit stille Sind trækker Grænsen, er een Ting given, nemlig at det, der hører ind under Begrebet „almindelige Bøndergaarde“ ikke rammes af Lovens Udtryk: større Gaarde, hverken efter den almindelige Sprogbrug eller efter den Brug, man hidtil har gjort af det i det parlamentariske Sprog og Lovningen. Der er derfor, hvis Loven vedtages, som den nu er, aldeles ingen Fare for, at den skal blive brugt til at formindske Middelstanden paa Landet. Det er tværtimod Hensigten at styrke den, og det har aldrig nogen Sinde